

DRAMATURGIEI ORIGINALE

Cluj

Zilele și mai ales serile teatrale clujene s-au desfășurat calm, la o temperatură constantă. N-am fost supuși la „șocuri“; nu ne-am întilnit cu prea multe performanțe spectaculoase; n-au fost oscilații calitative care să dea prea mult de gândit. Teatrele din această parte a țării — instituții serioase și de prestigiu — s-au prezentat, în ansamblu, cu montări meritorii. Exceptînd *Pisica în noaptea Anului Nou* de D. R. Popescu și *Înainte de potop* de Nagy Istvan, repertoriul teatrelor prezente la faza clujeană ne era tuturor bine cunoscut. *Lovitura* de Sergiu Fărcășan, *Camera de alături* de Paul Everac, *Asta-i ciudat!*... de M. R. Paraschivescu, poemul *Doza* de Szekely Ianos, sînt texte consacrate, cu stagiul la public. Cele mai multe din aceste montări au fost văzute mai de mult „acasă“ sau în turneu la București. Fiecare din ele a trecut cel puțin o dată, prin focul criticii. În paginile revistei noastre s-au publicat cronicile acestor spectacole, aproape fără excepție sînt consemnate toate aceste montări...

Privită prin prisma obiectivului principal al festivalului: urmărirea posibilităților de valorificare scenică a piesei românești — etapa clujeană s-a oferit deplin revelatoare. Două echipe, aceea a Naționalului clujean (regia, Vlad Mugur) și aceea a secției române

de la Teatrul din Tg. Mureș (regia, Gh. Harag), au reușit să arate în două variante și în două registre deosebite cum pot fi descoperite, luminate, impuse și confirmate valorile unui text; să ne indice cît de multe și cît de variate pot fi soluțiile scenice capabile să dezvăluie forța latentă a textului, să afirme și să confirme ideile unei opere dramatice. În ambele variante (una încercînd să pună surdină pe latura de violență, să marcheze cu finețe și subtilitate într-o imagine esențializată, caracterul și semnificațiile metaforei, cealaltă demarînd spectaculos, pitoresc, cu aplomb caricatural) s-a relevat densitatea textului lui D. R. Popescu. O concluzie se impune de la sine: în dramaturgia noastră, în ciuda tuturor prejudecăților, există partituri dramatice deosebit de generoase. În stare să ofere creatorilor de spectacole un cîmp larg de afirmare a talentului și disponibilităților profesionale. Cele două reprezentații au avut darul de a releva extrem de conștient rolul și importanța actorului, în lansarea și valorificarea unei piese. La Naționalul din Cluj, unde rolurile-cheie au fost susținute de actori excelenți, cu mare experiență scenică, G. Ionescu-Gion, George Motoi, Melania Ursu, Valentino Dain, Anca Neculce-Maximilian, Viorel Comănicei sau de tineri absolvenți, șefi de promoție, ca Liviu Rozorea, a rezultat un spectacol mai bun, mai unitar și mai armonios. Nesusținută pe laturile ei majore, de o distribuție adecvată, neavînd conturate suficient personajele din prim-planul dezbaterii, viziunea regizorală a lui Gh. Harag (de altfel foarte interesantă și, după părerea mea, mai fidelă textului decît a lui Vlad Mugur) a eșuat într-un spectacol lipsit de echilibru, nedecis. Am putut totuși urmări în spectacol, cu satisfacție, contribuția creatoare a cîtorva actori în roluri de mai mică importanță. Personaje de existență mai de grabă indirectă (de culise), sau prea puțin conturate și individualizate de

autor au căpătat expresie și valori deosebite, în spectacolul de la Tg. Mureș, datorită emoționantelor interpretări date de: Fana Geică, Maya Indrieș, Mihai Gingulescu, Ana Nagy Scarlat, George Szakacs. Dar, despre rolul și importanța actorului în valorificarea unei piese ne-a vorbit cel mai convingător, cu o certitudine de-a dreptul impresionantă spectacolul prezentat de secția maghiară de la Tg. Mureș, *Înainte de potop*, pe lucrarea (de primă tinerețe) a lui Nagy Istvan. Cu o strălucită echipă de actori de „mare calibru”: Lohinszki Lorand, Tanai Bella, Bacs Ferenc, Illyes Kinga, Constantin Anatol, Victor Ștrângaru, aceiași Gh. Harag a prezentat cel mai original, cel mai bun și mai interesant spectacol, la zona clujeană. Printr-o magistrală interpretare, acești actori au izbutit să dea personajelor din piesa lui Nagy Istvan proporții supradimensionate, de o ne bănuită și copleșitoare expresivitate scenică. Spectacolul se bucură și de contribuția celui mai frumos și mai sugestiv decor de la această zonă, semnat de Florica Mălureanu.

Competiția de la Cluj a marcat evoluția ascendentă, înregistrată de Teatrele din Baia Mare și din Turda. Am văzut mai toate montările cu *Lovitura* lui Sergiu Fărcășanu. Necruțător, timpul și-a pus amprenta și pe acest text, marcându-i anumite laturi conjuncturale. Sint mai vizibile acum imperfecțiunile de construcție, viziunea, adeseori unilaterala, schematizantă asupra realității, asupra unor personaje. Dar, problematica parțiturii, patosul etic, curajul cu care autorul acuză rutina și impostura rămân însușiri în stare să capteze în continuare. Calitățile textului au fost pe deplin valorificate de trupa băimăreană, iar lipsurile atenuate. Regia, inventivă și riguroasă aplicată profesional, a lui Petre Popescu a dat prilejul actorilor, mai ales lui Sandu Popa, Vasile Constantinescu și Vasile Prisăcaru, să se afirme în chip plener.

Așa cum s-a mai scris în revista noastră, trupa turdeană, mult timp păstrată în anonim, s-a impus atenției prin valorificarea cu deosebită grijă și atenție a piesei *Asta-i ciudat!*... de Miron Radu Paraschivescu. Spectacolul s-a reliefat și în acest cadru competitiv, prin forța poeziei teatrale, proprie marelui și regretatului scriitor.

Sub așteptări s-a prezentat echipa Teatrului Maghiar de Stat din Cluj. Trupă cu actori de mare valoare, nu prididește, spre surprinderea noastră, de la un timp încoace, să se lase pradă pericolului anchilozei, al rutinei, și ispitelor minimei rezistențe la locuri comune și banalitate. Remarcabila interpretare a actriței Vitalyos Ildiko, ca și va-

loroasa compoziție a Paulei Krasznai au fost argumente prea palide pentru a susține competitiv spectacolul, în cea mai generoasă apreciere, onest, cu *Camera de alături* (regizor, Otto Rappaport).

La mai mult efort creator ne-am fi așteptat și din partea colectivului maghiar de la Sf. Gheorghe. Stînjenii poate de textul prea sărac al lui Radu Bădilă (*Patru oameni fără nume*) atît regizorul cît și interpreții (cu excepția actriței Borbath Ottilia), s-au menținut la nivelul unei reprezentări mediocre.

Și aici, la Cluj (ca și, de altfel, în turneul de acum un an, de la București), actorul Nemes Levente de la Tg. Mureș a cucerit toate sufragiile pentru sobra și impresionanta interpretare dată poemului *Dozsa* de Szekely Ianos.

Dincolo de caracterul competitiv, fiecare zonă implica și un schimb edificator de inițiative, de valori, de experiență teatrală. Din acest punct de vedere am regretat că etapa clujeană n-a fost, cum s-ar fi cerut, animată și de dezbateri clarificatoare, între practicienii de zi cu zi ai teatrelor, pe marginea propriilor realizări și al stadiilor crea-teare. Echipelile nu s-au văzut între ele, de aceea n-au putut realiza un util schimb de experiență, nu au putut beneficia de observațiile criticilor și a altor oameni de teatru prezenți la Cluj.

Valeria Ducea

Craiova

„Zilele dramaturgiei originale” au cunoscut și la Craiova o efervescență demnă de țelul propus, acela de definire a momentului teatral, a stadiului în care se află dramaturgia românească.

La reușita manifestărilor competitive (care au avut loc între 22-29 martie) au contribuit, cu buna organizare și cu ospitalitatea ce le caracterizează, organele locale de partid și de stat; popularizarea evenimentului, făcută cu operativitate și bun gust, a avut drept rezultat săli cu public numeros, iar